

สมุนไพรไทยต้านโควิด - 19

เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด -19 ในปัจจุบัน สิ่งที่ประชาชนต้องการมากที่สุด ในขณะนี้ก็คือ “ยารักษาโรคโควิด-19” แต่โรคนี้ ยังไม่มียาสมัยใหม่ที่สามารถรักษาได้ผลเชิงประจักษ์ จึงมีประชาชนจำนวนมากเสาะแสวงหาสมุนไพรที่เชื่อว่าจะช่วยป้องกันรักษาโรคได้ จนทำให้ยาสมุนไพร เช่น ฟัทะลายโจร ยาห้าราก และยาอื่นๆ ที่เกี่ยวกับการรักษาโรคไข้ เกิดภาวะขาดแคลนในท้องตลาด ในการรักษาตามหลักการแพทย์แผนไทย วิธีการรักษาโรคไข้หวัดใหญ่ตามวิธีโบราณในคัมภีร์ตักศิลา ซึ่งเป็นคัมภีร์ ที่ใช้รักษาโรคไข้ มาช้านานหลายร้อยปี ได้ระบุวิธีการรักษาตามลำดับขั้นตอน 3 ตำรับดังนี้ ลำดับแรกต้อง รักษาด้วยตำรับยากระทุ้งพิษ เพื่อขับพิษออกจากร่างกาย โดยใช้ยาห้าราก ที่ประกอบด้วยรากของพืชสมุนไพร 5 ชนิด ได้แก่ ชิงชี, เท้ายายม่อม, มะเดื่อชุมพร, คนทา และย่านาง ซึ่งยาชนิดนี้ได้รับการบรรจุไว้ในบัญชียาหลักแห่งชาติเรียบร้อยแล้ว จากนั้นรักษาต่อด้วยตำรับยาแปรไข้ ได้แก่ จันทลีลา หรือยาประสะจันทน์แดง ซึ่งช่วยลดอาการไข้ ความร้อนขึ้น ลำดับสุดท้ายรักษาต่อด้วยตำรับยาครอบไข้ ได้แก่ ยาครอบไข้ตักศิลา ช่วยบำรุงอวัยวะภายใน และบำรุงร่างกายให้แข็งแรงไม่กลับมาเป็นซ้ำ

สำหรับเชื้อไวรัสโควิด - 19 ลักษณะของโรคที่ทำให้ร่างกายสร้างภูมิเยอะเกินไป แพทย์แผนปัจจุบัน รักษาด้วยการให้ยากดภูมิ ในทางวิทยาศาสตร์เองก็ยังไม่พบยารักษาไวรัสชนิดนี้ได้โดยตรงจริงๆ จึงต้องรักษาตามอาการไปก่อน ซึ่งต่างจากในส่วนของแพทย์แผนไทยที่ทำการรักษาด้วยการปรับสมดุลร่างกาย ใช้ยาสมุนไพรและอาหาร เพื่อปรับสมดุลเป็นหลัก เช่น การเลือกรับประทาน “อาหารเป็นยา” เป็นหลักที่ถูกต้อง เพื่อกระตุ้นภูมิคุ้มกัน เพิ่มการไหลเวียนเลือด ยกตัวอย่างเช่น แกงส้มดอกแค, แกงเลียง, ต้มยา เป็นต้น หรือหากเลือกทานผักผลไม้ตามพื้นที่ ที่ทานได้ต่อเนื่องนานๆ เป็นตำรับยาตรีผลา เพื่อเสริมภูมิต้านทาน ให้วิตามินซีสูง เช่น พวกรมะขามป้อม , มะนาว , ใบมะขาม , ใบส้มป่อย คนที่กังวลเรื่องการติดเชื้อโควิด แล้วอยากจะทานสมุนไพรยาฟัทะลายโจรก็สามารถทานได้ แต่ต้องลดปริมาณยาลงเหลือวันละ 1 มื้อก็พอ เพราะหากทานมากเกินไป ในระยะยาวจะมีปัญหา มีผลข้างเคียงต่อสุขภาพได้

ในทางการเกษตรการปลูกฟัทะลายโจร ไม่ต้องดูแลรักษามาก เพราะเป็นพืชล้มลุกฤดูเดียว การเก็บเกี่ยวใช้เฉพาะส่วนใบ ข้อเสนอแนะในการเก็บ ควรจะเก็บช่วงกำลังออกดอกแต่ดอกยังไม่บาน ไม่ควรเก็บเกี่ยวเกินระยะดังกล่าว เพราะสารสำคัญทางยาจะลดลง ปัจจุบันมูลค่าทางการตลาดฟัทะลายโจรสูงขึ้นกว่าเดิมหลายเท่าตัว เกิดจากในภาวะโรคไวรัสระบาดที่ทำให้สินค้าขาดตลาด เนื่องจากวัตถุดิบที่จะใช้ทำยาหมดจากเดิมราคาซื้อ - ขายปกติ กิโลกรัมละ 30 - 40 บาท ราคาช่วงนี้ปรับขึ้นไปถึงกิโลกรัมละ 120 - 150 บาท สำหรับเกษตรกรแนะนำว่าหากจะทำการปลูก หรือส่ง - ออก ควรจะทำการศึกษาให้รอบคอบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งระยะเวลาการเก็บเกี่ยวที่เป็นปัจจัยประกอบในการพิจารณา เพราะสมุนไพรที่จะให้คุณค่าสารทางยา มากที่สุดในการออกฤทธิ์ ต้องใช้ระยะเวลาในการปลูกไปจนถึงระยะเวลาการเก็บเกี่ยวค่อนข้างนาน

สมุนไพรบางตัวต้องใช้ระยะเวลาในการเก็บเกี่ยวนานถึง 4 – 5 ปี กว่าจะมาทำเป็นยาได้ มีบางตัวก็ใช้ระยะเวลาเวลานานถึง 10 ปี

กระบวนการรักษาและการใช้ยาตามหลักการแพทย์แผนไทยดังกล่าวยังมีอีกมากมายหลายขนาน ที่กล่าวมาเป็นเพียงยกตัวอย่างให้เข้าใจพอสังเขป ซึ่งนับเป็นภูมิปัญญาเชิงการแพทย์ของบรรพบุรุษไทยที่ได้ศึกษาเรียนรู้พัฒนาและถ่ายทอดสืบต่อกันมา ภูมิปัญญาทางการแพทย์แผนไทยดังกล่าว ก็มีความพร้อมทั้งในเชิงป้องกัน และในเชิงรักษาผู้ที่ติดเชื้อหรือผู้ที่กังวลว่าจะติดเชื้อหรือไม่ โดยสามารถบูรณาการกระบวนการรักษา ร่วมกันกับการแพทย์แผนปัจจุบัน ไว้เป็นทางเลือกให้กับประชาชนในภาวะที่ประสบวิกฤตนี้ได้

ดังนั้นคณะเกษตรศาสตร์ โดย อาจารย์ดร.ธนะชัย พันธุ์เกษมสุข มีหน่วยห้องปฏิบัติการทางการวิเคราะห์ ที่จะบริการให้คำปรึกษา สำหรับเกษตรกรที่สนใจ ในการหาความรู้เรื่องสารสกัดจากสมุนไพรไทยในการ ป้องกันโรคสำหรับคนที่สนใจ นอกจากวัตถุดิบที่เป็นองค์ประกอบหลักในการผลิตยาสมุนไพรแล้ว ยังต้องมี เทคโนโลยีในการผลิตที่ต้องสร้างความมั่นใจในความปลอดภัยต่อผู้บริโภค

อ.วัลลภ เผ่าพนัส ประธานสมาพันธ์การแพทย์แผนไทยล้านนา และ อ.ดร.ธนะชัย พันธุ์เกษมสุข
อาจารย์ ภาควิชาพืชศาสตร์และปฐพีศาสตร์ สาขาวิชาพืชสวน คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

7 เมษายน 2563

ศูนย์บริการวิชาการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่